

Toetssteen der ware en valse genade

Th. Van der Groe

35. H.C. Zondag 32 - Van de ware dankbaarheid, of de ware heiligmaking des Geestes

Hebbende nu verstaan eerst de leer der ware boetvaardigheid, of der voorbereidende overtuiging door de kracht van de Heilige Geest, om het gemoed vatbaar te maken voor de staat van het Evangelische geloof, en vervolgens die van de genadige verlossing in Christus door het geloof, met de nevensgaande versterking van de Heilige Geest in die zalige verlossing, zo blijft nu nog over, dat wij ook aandachtig overwegen de leer van de ware bekering en heiligmaking, gelijk die wezenlijk vloeit uit de geestelijke geloofsgemeenschap met Christus en al Zijn weldaden, in manier van een heilige en oprechte dankbaarheid, waartoe die verkregen genade de gelovige Christenen nu alleszins aan God verbindt, en hen gedurig opwekt en krachtig aanspoort door de zielzaligende werking van de Heilige Geest. Er zijn vijf bijzondere zaken, waarin wij de leer van dit hoofdstuk op geschikte wijze kunnen bevatten.

1. De noodzakelijkheid van de heiligmaking, en haar zuivere Evangelische gronden voor de verlore Christengelovigen.
2. De bekering, als de weg, of het middel die de Heilige Geest houdt om hen daartoe bekwaam te maken.
3. De goede werken in welker gedurige oefening of betrachtting het ware heiligmakingsleven eigenlijk bestaat.
4. De Wet, als de regel der heiligmaking en der goede werken.
5. En het gelovig gebed, als het geordineerde hulpmiddel ter verkrijging van de nodige kracht van de heiligmaking.

De Heere doe hier nu het licht van Zijn Geest ook voor onze ogen schijnen, om deze gewichtige Evangeliewaarheden, verder voor te stellen tot een rechte Toetssteen van beproeving voor alle degenen die deze verhandeling vroeg of laat zullen lezen!

Want wie zou toch naar behoren van die Goddelijke leer van de heiligmaking iets kunnen voordragen zonder de Heilige Geest? En gij, beminde lezer, hebt ook nodig voor uzelf onder een gevoelige indruk te staan van uw diepe blindheid, in de dingen die des Geestes Gods zijn, 1 Kor. 2:14, opdat gij van harte gelovig en ootmoedig mede mocht zuchten door Christus tot de Vader der lichten, dat Hij u deze grote verborgenheid van de geloofsheiligmaking tot zaligheid eens recht wilde doen verstaan, met die wijsheid die van boven komt, Jac. 3:15. En hiertoe wensen wij, dat de Heere u Zijn genade wil verlenen.

Vr. 86. Aangezien wij uit onze ellendigheid, zonder enige verdienste onzerzijds, alleen uit genade door Christus verlost zijn, waarom moeten wij dan nog goede werken doen?

Antw. Daarom, dat Christus, nadat Hij ons met Zijn bloed gekocht en vrijgemaakt heeft, ons ook door Zijn Heiligen Geest tot Zijn evenbeeld vernieuwt, opdat wij ons met ons ganse leven Gode dankbaar voor Zijn weldaden bewijzen, en Hij door ons geprezen worde. Daarna ook, dat elk bij zichzelf van zijn geloof uit de vruchten verzekerd zij, en dat door onzen Godzaligen wandel onze naasten ook voor Christus gewonnen worden.

Vr. 87. Kunnen dan die niet zalig worden, die, in hun goddeloos ondankbaar leven voortvarende, zich tot God niet bekeren?

Antw. In generlei wijze; want de Schrift zegt dat geen onkuise, afgodendienaar, echtbreker, dief, gierigaard, dronkaard, lasteraar, noch rover, noch dergelijke, het Koninkrijk Gods beërven zal.

Van de dankbaarheid, welke de gelovigen aan God schuldig zijn voor hun verlossing; hoe deze dient tot bevestiging dat het waar geloof niet kan zijn zonder een zeker vertrouwen van de vergeving der zonden.

A. De grond wordt hier (Vraag 86) dan eerst gelegd, met voor te stellen de redenen van de noodzakelijkheid van de ware heiligmaking voor de verlost gelovigen, die nu in de gemeenschap van de Heere Jezus Christus en van Zijn zalige verlossing zijn overgebracht. Een duister Pelagiaans gemoed is niet in staat, om recht te begrijpen, hoe het toch te samen bestaan zou, dat wij uit onze ellendigheid, zonder enige onzer verdienste, alleen uit genade, door Christus verlost zijnde, dan echter nog waarlijk verplicht konden zijn om goede werken te moeten doen. Maar de waarheid van het Heilig Evangelie zal zulks een ieder door Gods genade weldra leren verstaan, indien hij haar anders slechts begeert plaats te geven. Laat ons hier dan in acht nemen:

1. de ware redenen of noodzakelijkheid van de Evangelische heiligmaking, bestaande in de ernstige betrachting van de goede werken, en
2. De nadere bevestiging van dezelve, zonder die heiligmaking.

a. Daar worden ons hier drie onderscheiden redenen aangewezen van de volstreckte noodzakelijkheid van de heiligmaking of van de goede werken, welke als de grond zijn, waarop die heiligmaking onbeweeglijk gebouwd is, en waar dezelve alleszins uit moet afgeleid worden. De ongelukkige Pelagiaan weet van geen andere grond van de goede werken, dan van een verdienstelijken grond, om met dezelve iets bij God teweeg te brengen tot verkrijging van zijn zaligheid, door de verdiensten van Christus, of wel zonder dezelve, naardat die grond hoger of dieper gelegd wordt. De ware gelovige daarentegen weet van geen andere verdienstelijke grond van de goede werken, dan die van Christus alleen. Want de genadige rechtvaardigmaking des geloofs sluit, als wij gezien hebben, alle menselijke verdiensten toe, dan alleen die van de zonde en van de eeuwige dood, en stelt eenmaal recht vast met de Apostel, dat de bezoldiging der zonde de dood, maar de genadegift Gods het eeuwige leven is, door Jezus Christus onze Heere, Rom. 6:23. En zie, daarmee is die zaak bij alle ware Christenen nu afgedaan, en voor altijd afgedaan, en komt bij hen nooit weer in enige aanmerking. Daar moeten nu geheel andere gronden voor de noodzakelijkheid van de goede werken geopend worden in de weg van het Evangelie, waar een Christen met zijn gemoed voor God in kan berusten, met uitsluiting van alle menselijke verdiensten, hoe die ook begrepen of aangezien mochten worden. Zie hier die zuivere redenen of gronden, zoals het heilig Christengeloof door de werking van de Geest die blij aanneemt en omhelst, waarvan de eerste haar opzicht heeft op God, de tweede op ons zelf, en de derde op onze naaste. Welk dan waarlijk te samen genomen niet anders is, dan de eigenlijke vervulling van de Wet, God en onze naasten als ons zelf lief te hebben, Rom.13:10.

a. De eerste reden ziende op God, wordt ons dus voorgesteld: *Daarom dat Christus, nadat Hij ons met Zijn bloed gekocht en vrijgemaakt heeft, ons ook door Zijn Heilige Geest tot Zijn evenbeeld vernieuwt, opdat wij met ons ganse leven Gode dankbaarheid voor Zijn weldaden bewijzen, en Hij door ons geprezen worde.* Waar 1ste Christus' heerlijke weldaden ontmoeten, en dan 2^e het einde, waartoe Hij deze Zijn gelovigen schenkt.

1. De weldaden zijn de koping en verlossing met Zijn bloed, en de vernieuwing door Zijn Geest. Van de ene weldaad is reeds gehandeld, van de andere moet nu gehandeld worden. Maar op de samenvoeging van beide dient hier wel gelet te worden. De verlossing is als de grondslag van de vernieuwing, gelijk ook de Apostel leert, zeggende: *Zo dan, indien iemand in Christus is, die is een nieuw schepsel; het oude is voorbijgegaan, ziet, het is al nieuw geworden,* 2 Kor. 5:17. Wij moeten eerst in Christus zijn, dat is, met Hem en met Zijn Goddelijke volheid van genade en verdiensten, door een waar geloof, inwendig verenigd, en alzo door Zijn bloed waarlijk verlost en vrijgemaakt zijn van de schuld der zonde in de rechtvaardigmaking. En zie, alsdan zullen wij door deze genade van Christus ook inwendig aan onze harten waarlijk vernieuwd en vrijgemaakt worden van de smet der zonde, in de heiligmaking des Geestes. Zo lang wij in Adam blijven staan door het ongeloof, dragen wij ook het beeld van de aardse, te weten, de oude zondige Adamsnatuur, die geheel onder de vloek ligt. Maar zodra wij overgaan in Christus door het geloof, leggen wij het beeld van de aardse aanvankelijk af, en doen het beeld van de hemelse aan, te weten, de nieuwe heilige Christusnatuur, om die eeuwig te dragen, 1 Kor. 15:49. En zo worden ons dan de grootste en dierbare beloften door Christus geschonken, opdat wij door dezelve der Goddelijke natuur deelachtig zouden worden, opdat wij ontvloden zijn het verderf, dat in de wereld is door de begeerlijkheid, 2 Petrus 1:4. Hoe nu die vernieuwing des Geestes bevindelijk aan het gemoed van de gelovigen gewerkt wordt, zulks zal bij de opening van de heilige bekeringsleer nader blijken. Hier wordt dezelve in manier van onderstelling slechts aangehaald, als een wezenlijke en noodzakelijke vrucht van de genadige verlossing door Christus en om het nauwe verband aan te wijzen, dat er plaats heeft tussen de rechtvaardigmaking en de heiligmaking. Het kan toch niet wezen, dat de rechtvaardigmaking, of de verlossing door Christus van de schuld der zonde, alleen op zichzelf zou bestaan, zonder de vernieuwing des Geestes, of de heiligmaking. Want deze is het bijzondere einde, om hetwelk voort te brengen in de harten van de ware gelovigen, die zalige en heerlijke verlossing van Christus aan hen geschiedt. Hij koopt en verlost hen met Zijn bloed, opdat Hij hen ook vernieuwen en heiligen zou door Zijn Geest. Dit drukt de Apostel uit, als hij zegt: *die Hem Zelf voor ons gegeven heeft, opdat Hij ons zou verlossen van alle ongerechtigheid; en Hem Zelf een eigen volk zou reinigen, ijverig in goede werken,* Titus 2:14. Aldaar voegt hij de rechtvaardigmaking en de heiligmaking ook samen, zoals doorgaans op andere plaatsen. Deze zijn dan de heerlijke genadeweldaden, welke de Heere Christus aan al Zijn ware gelovigen schenkt.

2. Het einde nu, waartoe Hij die aan hen schenkt is, *opdat zij met hun gehele leven God dankbaarheid voor Zijn weldaden bewijzen, en Hij door hen geprezen worde.* De uitverkoren gelovige, zijnde aldus van Christus gekocht en vrijgemaakt met Zijn bloed, en vernieuwd en geheiligd door Zijn Geest, is dan nu beide naar lichaam en ziel, even daardoor het waarachtig eigendom van Christus geworden, en moet dan nu als Zijn eigendom ook geheel voor Hem leven in de nieuwigheid des Geestes, Rom. 7:6. Het past op hem: *Gij zijt duur gekocht: zo verheerlijkt dan God in uw lichaam en in uw geest, welke Godes zijn,* 1 Kor. 6:20. Hij behoort alrede de Heere toe, uit kracht van de natuurlijke schepping en onderhouding, maar nog veel meer, nadat hij van Hem uit de verloren zondestaat ook weer opgezocht, en zalig verlost is geworden. Hoe zou hij dan nu Gods volkomen eigendom niet zijn, die door Hem geschapen en herschapen is? De Heere roept Zelf uit van al Zijn gelovig volk: *Dit volk heb Ik Mij geformeerd, zij zullen Mijn lof vertellen,* Jes. 43:21. Ik heb hen tweemaal geformeerd: eens in de geboorte, en eens in de wedergeboorte. *Daarom zijn zij dan immers Mijn volk: kinderen, die niet liegen zullen. Alzo ben ik hun geworden tot een Heiland,* Jes. 63:8. Hoe waarachtig is het dan niet van alle ware gelovigen, de kleinen en zwakken zelfs niet uitgezonderd: *Uw Maker is uw Man; Heere der Heerscharen is Zijn naam: en de Heilige*

Israëls is uw Verlosser; Hij zal de God des gansen aardbodems genaamd worden, Jesaja 54:5. En hoe steunt des Heeren recht van eigendom op al Zijn verlost en geheiligde gelovigen dan niet op de allerbillijkste gronden? Ja, hoe duur zijn zij niet verbonden en verplicht, om met ziel en lichaam hun grote Schepper nu te loven? Van hen is immers voorzeggd: En Uw volk zullen altezamen rechtvaardigen zijn, zij zullen in eeuwigheid de aarde erfelijk bezitten; zij zullen zijn een spruit Mijner planting, een werk Mijner handen, opdat Ik verheerlijkt worde. De kleinste zal tot duizend worden en de minste tot een machtig volk; Ik, de Heere, zal zulks te zijner tijd snellijk doen komen, Jes. 60:21, 22. En zo ontdekken wij hier nu de eigenlijke oorsprong van de Evangelische heiligmaking van de ware Christengelovigen: te weten, Gods heerlijke genade, in Christus aan hen bewezen. Die roept en verplicht hen nu geheel tot oprechte dankbaarheid aan God, voor zulke onuitsprekelijke weldaden, en om die Vader der barmhertigheid alleen te prijzen en te verheerlijken met alle krachten van ziel en lichaam. Een mindere dankbaarheid verwacht de Heere niet van hen, dan de gehele overgave en opoffering van zichzelf aan Hem in Christus door Zijn Geest, zonder Hem iets te onttrekken of achter te houden tot dienst van de zonde, welke zij nu zijn afgestorven naar de inwendige mens.

En zie, uit deze heilige grond van Gods dierbare genade en verlossing in de Heere Jezus Christus plegen de Apostelen de geestelijke heiligmaking van de ware gelovigen ook doorgaans af te leiden. Hun brieven zijn vol van die zuivere Evangelische leer. Want zij kenden geen ander krachtdadig beweegmiddel tot ware heiligheid en Godzaligheid, dan even de Goddelijke genade en verlossing des geloofs in Christus. Gods algemene weldaden van de schepping en voorzienigheid kunnen ons arme zondaren tot zaligheid toch geen vrucht doen, zonder de genade. De genade stelt ons in Christus, en daarom is zij ook alleen het krachtig beweegmiddel van onze heiligmaking. Zij roept ons toe: *Maar uit Hem zijt gij in Christus Jezus, Die ons geworden is wijsheid van God, en rechtvaardigheid en heiligmaking, en verlossing. Opdat het zij, gelijk geschreven is, die roemt, roeme in den Heere, 1 Kor. 1:30, 31. En waarlijk, welke beweegredenen tot Godzaligheid men de mensen ook mocht voorstellen, indien er alleen de genade van de Heere Jezus Christus niet vooraan staat, als de eerste en voornaamste beweegreden, zo zullen al de andere, zeer ver te kort schieten, om dat heilzame oogmerk te bereiken. De Apostel handelt, Rom. 11, eerst breedvoerig van de heerlijke genade van het Evangelie, welke God nu onder het Nieuwe Testament aan de gelovige heidenen overvloedig had geschonken, met verwerping van het grootste deel van de Israëlieten, Zijn oud volk. En dan gaat hij hen op die grond nu ook tot ware dankbaarheid en heiligmaking zeer ernstig aansporen, zeggende: Ik bid u dan broeders, door de ontfermingen Gods dat gij uwe lichamen stelt tot een levende, heilige, en Gode welbehagelijke offerande, welke is uw redelijke Godsdienst. En wordt dezer wereld niet gelijkvormig; maar wordt veranderd in de vernieuwing uws gemoeds enz., Rom. 12:1, 2. En dat verhandelt hij ook met opzet, Rom. 6 en elders. Hier dient dan bijzonder op gelet te worden, dat de gehele heiligmaking van de gelovigen een enkel werk van dankbaarheid is, welke zij de Heere toebrengen voor Zijn onwaardeerbare genade in Christus. Zij liggen onder die genade geheel besloten, dat zij, zonder dezelve gedurig te erkennen, hartgrondig te geloven, en daar onverzettelijk aan vast te houden, en aan vast te kleven, immers niet een goed werk kunnen verrichten, ja ook zelfs niet een goede zucht of gedachte kunnen hebben. Want evenzo veel invloed als de hemelse genade van Christus gedurig heeft in der gelovigen harten, zoveel goed zullen zij doen door de genade, en meer niet. Wat zij mogen doen door de aandrang of beweging van de Wet zonder de genade, dat is zonde, en een verdoemelijk werk van het ongeloof. Maar wat zij geestelijk doen door de genade uit aandrang en volgens de regel der wet, dat is alleen ware heiligheid en Godzaligheid. En om deze reden spreekt de Schriftuur overal zoveel van de genade, en eigent het alles daaraan toe, wat de ware gelovige gedurig zijn en genieten, denken en weten, spreken en doen, lijden en verdragen, hopen en geloven enz. En dit wil de Apostel ons leren, als hij zegt: de zonde zal over u niet heersen; want gij zijt niet onder de wet, maar onder de genade, Rom. 6:14. Kortom, God neemt onder het Evangelische genadeverbond geen verdienstelijk werk der dankbaarheid, vloeiende uit de gelovige bewustheid en erkentenis van Zijn bewezen genade door de Heere Jezus Christus. Al wie deze Goddelijke genade in 't geheel met zijn gemoed dan nog nooit gelovig omhelst en aanneemt in de kracht van de Heilige Geest,*

en wie uit enige waarachtige en ootmoedige erkenenis van dezelve niet heilig tracht te leven, en alle goed steeds te verrichten, die is voorzeker nog een ongelovige. Zo iemand goede werken zijn allemaal anders niet dan dode wettische en Farizeïsche werkheiligheid, waarmee hij onder de vloek ligt. Wat is het dan niet een onzalige Pelagiaanse leer (die strekt tot een geheel verderf en verwoesting van de heilige Evangelieleer), wanneer men de goede werken of de heiligmaking van de mensen, of zelfs een enige goede gedachte of begeerte van de ziel, nog uit een ander grondbeginsel wil afleiden, dan uit de gelovige dankbaarheid of geestelijke erkenenis van de Goddelijke genade in Christus. O, dat niemand hier zijn kostelijke ziel met as voede! Want waar slechts die geestelijke en gelovige dankbaarheid door Gods genade in de grond des gemoeds waarlijk ontbreekt, daar heeft die ongelukkige mens dan ook nog nooit iets goeds kunnen doen, waar God een heilig welbehagen in zou nemen, door Christus. En wat goed zo een ook moge menen te doen of te bezitten in zijn blindheid, dat alles is maar een Farizeïsch goed, op hetwelk ook die bedreiging van de Zaligmaker past: *Want ik zeg u, hetzij uw gerechtigheid overvloediger zij, dan die der Farizeeën dat gij in het Koninkrijk der hemelen geenszins zult ingaan*, Matth. 5:20.

En zo dient deze leer dan ook alleszins tot nadere bevestiging van die verhandelde geloofs- en rechtvaardigmakingsleer. Want indien (gelijk de Pelagiaansgezinden willen), het oprecht geloof geen vast en zeker vertrouwen was in het gemoed van de gelovigen van Zijn genadige rechtvaardigmaking of van de vergeving van zijn zonden door Christus (zoals de Heilige Geest ook Zelf werkt door het Evangelie in de kleinste en zwakste gelovigen), dan kon deze leer van de dankbaarheid, als de voorname grond van de heiligmaking, in genen dele bestaan. Want die ware dankbaarheid moet enkel vloeien uit het geloof, of het zekere vertrouwen van de Goddelijke genade in Christus. Hoe zou het toch kunnen wezen, dat iemand waarlijk dankbaar zou zijn voor enige weldaad, welke hij niet enigszins zeker kan geloven en vertrouwen, dat hij ontvangen heeft? Alle dankbaarheid veronderstelt immers enige vaste bewustheid en gevoelens van zekere ontvangen weldaad, voor welke men dankbaar is, of anders kon het geen ware en redelijke dankbaarheid zijn. Indien nu, volgens de Pelagiaanse dwaalgronden, in het eigenlijke wezen des geloofs geen zeker vertrouwen ligt van de vergeving der zonden, op grond van Gods genadige belofte in het Evangelie, maar indien het zaligmakend geloof geheel bestaan zou, zonder zodanig zeker vertrouwen, dan moet noodwendig volgen, dat zulk geloof ook geen ware hartgrondige dankbaarheid door Gods genade, uit haar eigen aard en natuur, met zich kan voeren. En dus moet een geloof, dat bestaat zonder een zeker vertrouwen van Gods genade, dan ook noodzakelijk zonder ware dankbaarheid zijn.

Maar indien het geloof alzo zonder een zeker vertrouwen, en misschien ooit zonder dankbaarheid bestaat, uit hoedanige grond zal al zulk geloof dan nu de heiligmaking of de goede werken oefenen? Voorwaar niet uit een evangelische grond van de geloofsdankbaarheid, maar uit een wettische grond van de eigengerechtigheid, naar de Pelagiaanse methode. Want hier kan geen tussenweg ooit worden begrepen. Al wat niet waarlijk kan werken uit een grond van zuivere geloofsdankbaarheid voor de ontvangen genade, dat moet dan werken uit een tegengestelde grond tot verkrijging der genade. Want zonder grond of om niet zal niemand werken. Ja, al wie in 't geheel niet kan werken uit een geloofstrouwen, die moet dan zekerlijk nog geheel twijfelen aan Gods genade, en daarvan bij zichzelf nog onzeker staan. En wat zal zo een dan anders doen, dan enkel geloven en werken, zo hij best kan, ten einde de genade, welke hij denkt of vreest te missen, eenmaal vast te bekomen. Dit zal nu noodzakelijk zijn enige toeleg en hoofdeinde moeten zijn in al zijn werk, hoewel de genade hem van God ook om niet wordt aangeboden in de belofte van het Evangelie, maar welke belofte hij niet gelooft, en niet gelovig aanneemt, naar de Gereformeerde methode. En zo moet hier dan een van beide zekerlijk waarachtig zijn: óf wij moeten de belofte waarlijk geloven, en dan God, door Christus, hartelijk dankbaar zijn voor Zijn genade, óf wij moeten die niet waarlijk geloven, en dan nog blijven werken om die genade. Het ene is de evangelische, het andere is de wettische grond van de goede werken. Tot deze voert ons de Pelagiaanse, en tot gene leidt ons de Gereformeerde leer.

Weshalve deze drie dingen ontwijfelbaar vast staan:

1. Dat degenen, die het zekere vertrouwen van de vergeving der zonden uit de natuur des geloofs uitsluiten, daar dan ook tevens de evangelische dankbaarheid uitsluiten, als welke, zonder een zeker vertrouwen van de vergeving der zonden in het allermindst niet kan bestaan.

2. Dat de evangelische dankbaarheid aldus uitgesloten zijnde uit of van de natuur des geloofs dan ook de voorname grond van de heiligmaking uitgesloten is, als welke uit de dankbaarheid bijzonderlijk vloeit.
3. Diensvolgens, dat in die plaats dan weer noodzakelijk een andere grond van heiligmaking moet ingevoerd worden, die niet anders dan wettisch kan liggen, en bedekt uitlopen in het onzuivere kanaal van de Pelagiaanse eigengerechtigheid, hoezeer men dezelve ook al mocht willen dopen met schone evangelische geloofstitels of namen. Het zal toch wezenlijk een subtiel Pelagianisme zijn, als maar eens de natuur van het geloof in zover veranderd wordt, dat er het zekere vertrouwen van de vergeving der zonden, op grond van de zuivere Evangeliebeloften, geheel uit weggenomen of gescheiden wordt.

En hiertegen kan in 't minst geen voordeel doen, dat men het zekere vertrouwen van de vergeving der zonden nochtans bij, of *achter* het geloof wil plaatsen, als haar *vruchtgevolg*, gelijk de Remonstranten alzo doen. Want de vraag is dan of het ook een wezenlijk en onafscheidelijk vruchtgevolg zoude zijn? Zo ja, dan moet dat zekere vertrouwen ook wezenlijk in de natuur des geloofs liggen, of dezelve alzo aanhangen, dat het geloof zonder zulk vertrouwen niet kan bestaan. En dan blijft er in de grond geen wezenlijk verschil meer, maar al het verschil zal dan slechts liggen in de manier van opvatting. Zo nee, dan kan het geloof ook bestaan zonder dat genoemde vruchtgevolg van een zeker vertrouwen, als hetwelk dan slechts een algemeen toeval is, dat zijn en niet zijn kan, blijvende echter het geloof, evenals een mens een mens is, hoewel hij klein of groot, gezond of ziek mag zijn. Ja, zo zou de Evangelische dankbaarheid dan ook niet vloeien uit het geloof zelf, maar enkel uit het welwezen of uit het vruchtgevolg van het geloof, en mitsdien zouden dan de zwakgelovigen, ook geheel zonder dankbaarheid, en diensvolgens zonder Evangelische heiligmaking moeten zijn. Want hoe zouden zij Gode dankbaar kunnen zijn voor Zijn genade in Christus, van welke zij voor zichzelf niets vast en zeker kunnen vertrouwen of geloven? Of zouden anders degenen, die in 't geheel nog twijfelen en onzeker zijn van Gods genade, of zij die bezitten of niet, Hem toch zeker ook waarlijk kunnen prijzen en danken voor Zijn genade? En zal die dankbaarheid dan ook alzo levendig en krachtig werken door de Heilige Geest binnen in hun gemoed, dat die hun tot een ware bekering en heiligmaking van hart en van staat en wandel waarlijk zou leiden?

In 't kort, men fatsoenere en wende dit stuk hoe men ook mag, indien men het zekere vertrouwen van de vergeving der zonden op generlei manier wil laten komen in de natuur van het geloof, volgens onze Gereformeerde Catechismus en kerkelijke leer, maar als men hetzelfde slechts wil brengen tot het *welwezen van het geloof*, hetwelk de sterkgelovigen of bevestigde gelovigen alleen bezitten, dan moet men de Evangelische dankbaarheid, als de grond van de heiligmaking, door een noodzakelijk en wezenlijk gevolg, alleen tot het wezen des geloofs brengen, en al de zwakgelovigen, zonder onderscheid, van de dankbaarheid en van de daaruit vloeiende ware heiligmaking ineens geheel uitsluiten, en die stellen in een andere grond van heiligheid, die niet anders dan enkel wettisch kan zijn; en gaat men die twee, namelijk *geloven* en *werken*, - welke de Schrift geheel wijd vaneen stelt, Rom. 4:4, 5 - ook geheel ondereen vermengen. Wie ziet dan niet klaar, hoe zulke ongerijmde leer enkel dient, om eerst de Evangelische rechtvaardigmaking en verder ook de heiligmaking geheel omver te werpen, en zo bedekt het Genadeverbond te veranderen in een werkverbond? Voorwaar, dit was altijd de dodelijke vrucht van de verandering of misvatting van de eigenlijke geloofs-natuur, en dat men het zekere vertrouwen van de vergeving der zonden daaruit geheel wil wegnemen, om het met de halve Pelagianen alleen te brengen tot het welwezen of tot een vruchtgevolg van het geloof. Hiermee moet dan niet slechts de zuivere rechtvaardigmakingsleer, maar ook de ware dankbaarheids- of heiligmakingsleer aanstonds geheel omver geworpen worden, en alles moet dan weer noodzakelijk uitlopen in de grond van de wettische eigengerechtigheid, maar onder een Evangelisch geloof, hetwelk, hoe listig het ook mocht geschieden, echter door de wezenlijke natuur van het geloof genoegzaam zal ontdekt en weerlegd worden.

Van de verzekering der geloofsoprechtheid, uit de vruchten van de heiligmaking

b. De tweede reden van de noodzakelijkheid van de Evangelische heiligmaking, ziende op onszelf, is hierin gelegen: *dat elk bij zichzelf, zijns geloofs uit de vruchten verzekerd zij*. De voornaamste grondreden van de dankbaarheid eerst aldus geopend zijnde, zo zullen die andere redenen geen brede verhandeling behoeven, als zijnde voor een ieder klaar en gemakkelijk genoeg te verstaan. Wat de zaak hier betreft, daar ligt de ware Christenen in alle manier grotelijks aan gelegen, dat zij van de oprechtheid en deugdelijkheid van hun geloof wel verzekerd mogen zijn, overmits toch hun gehele troost en zaligheid daaraan alleenlijk hangen, dat zij geen waangelovigen, maar oprechte gelovigen zijn.

Nu is het wel zo, dat het waar geloof, wanneer het levendig door de Heilige Geest wordt geoefend op de Goddelijke genadebeloften, dan ook zijn eigen zekerheid met zich brengt, en die het gemoed dan ook waarlijk doet ondervinden. Maar zulks doet het geloof niet zonder de werken der heiligmaking, maar met en naast dezelve. Want, zonder de werken is het geloof dood, Jac. 2:20, en alle verzekering is dan maar een louter, ijdel bedrog van het waangelooft. Abraham onze vader, is hij niet uit de werken gerechtvaardigd, als hij Izak, zijn zoon, geofferd heeft op het altaar? Ziet gij wel, dat het geloof mede gewrocht heeft met zijn werken? en het geloof volmaakt is geweest uit de werken? vers 21, 22. Het geloof werkt mede met de werken, dat is, het is of werkt nooit zonder de werken. De werken, zijn de onafscheidelijke medegezellen van het geloof. Zo weinig als de zon kan zijn zonder licht of warmte, zo weinig kan ook het geloof zijn zonder heiligheid. Het is altijd werkende door de liefde, Gal. 5:6. Het is het geestelijk middel, waardoor Christus met Zijn hemelse genade komt wonen in het hart, Ef. 3:17 en zo haalt het dan ook gedurig uit Hem alle licht, kracht, gerechtigheid en leven, tot doding van de zonde, verzaking van de wereld, bestrijding van de satan en tot een standvastige beoefening van alle heilige plichten van Godzaligheid, en het hart wordt daardoor ook steeds gereinigd van de inwonende verdorvenheid, Hand. 15:9. Hoe meer geloof, hoe meer Godzaligheid, en hoe meer geestelijk leven. Dit is een vaste en onveranderlijke grondregel van het Christendom. Wat door niets in de wereld kan uitgericht worden, dat kan toch alles geschieden door het geloof, *want zo gij kunt geloven, alle dingen zijn mogelijk dengenen, die gelooft*, Mark. 9:23. *Het geloof is een goede boom, die geen kwade vruchten kan voortbrengen*, Matth. 7:18; maar het heeft met zich al die goede vruchten des Geestes, welke de Apostel aanhaalt, Gal. 5:22. Dienvolgens zijn de goede werken dan de rechte kentekens van een deugdzaam en oprecht geloof, waartoe de Christenen dezelve dan ook steeds hebben te gebruiken, ten einde daaruit van de oprechtheid en Goddelijkheid van hun geloof verzekerd te zijn, en alzo hun roeping en verkiezing vast te maken, 2 Petrus 1:10. Dit zal, zonder de ware heiligmaking en de ernstige betrachting van de goede werken uit het geloof, in genen dele kunnen geschieden. *En hieraan kennen wij, dat wij Hem gekend hebben, zo wij Zijn geboden bewaren. Die daar zegt: Ik ken Hem, en Zijn geboden niet bewaart, die is een leugenaar, en in dien is de waarheid niet*, 1 Joh. 2:3, 4. Al wie zich van de oprechtheid van zijn geloof, zonder een ernstige betrachting van de ware Godzaligheid, wil verzekeren, die doet wat alle huichelaars en waangelovigen doen. En alzo blijkt dan klaar, hoe ook de heiligmaking of de goede werken, uit deze grond, de ware gelovigen, noodzakelijk zijn, naardien het niet mogelijk is, dat zij zonder dezelve ware gelovigen zouden zijn.

Van de stichting van de naasten door goede werken om hen te zaligheid te bewegen

c. De derde reden is *ten opzichte van onze naasten, opdat door onze Godzalige wandel onze naasten ook voor Christus gewonnen worde*. Dit vordert die heerlijke genade, welke wij ontvangen hebben, dat wij uit dezelve als een heilig en Goddelijk beginsel, het ook alleszins toeleggen op onzes naasten bekering en zaligheid, dat hij, naast ons, ook de Heere Christus toegebracht en gewonnen worden mocht, en alzo aan zijn zalige verlossing ook deel hebben mocht. Het kan niet wezen, dat een oprecht gelovige zonder innerlijke zucht en liefde zou zijn tot de uitbreiding van Gods koninkrijk en tot zijns naasten bekering.

De liefde Gods zal nimmermeer bestaan zonder de liefde des naasten. *Want de liefde is uit God, en een iegelijk die liefheeft, is uit God geboren en kent God. Die niet liefheeft, die heeft God niet gekend; want God is liefde*, 1 Joh. 4:7, 8. De ware gelovige weet ook, dat degene, die een zondaar van de dwaling zijns wegs bekeert, een ziel van de dood zal behouden, en menigte van zonden zal bedekken, Jac. 5:20. O, hoe liggen hem die arme, ongelukkige zondaren, die hij zo zoetvoerig naar een eeuwig verderf ziet wankelen, dan niet op het hart, als hij enigszins nabij God mag leven, en vooral diegenen, aan welke hij een bijzondere binding draagt in zijn gemoed! Hoe zeer smart het hem, en hoe treurt hij er dan wel onder, als hij hen aan die verleidende satansbanden also vast gekluisterd ziet liggen, en dat zij voor een getrouwe en gemoedelijke zielsbehandeling, helaas nog ten enenmale onvatbaar zijn. Hij ziet die ellendige en beklagenswaardige zielen altijd droevig omdolen in de helse toverstrikken van de duivel, zoals die somtijds met een fijne hand ook wel allerlistigst voor haar gesponnen en geweven worden. En zie, hij kan haar toch in 't minste niet helpen, of omdat het Gods tijd nog niet is, of omdat het Gods tijd nooit zijn zal. *Want wie heeft den zin des Heeren gekend? Of wie is Zijn raadsman geweest?* Rom. 11:34. God heeft hier voor Zijn kinderen somtijds ook al bijzondere beproevingen, waarmee Hij hen meest wil leren worstelen in hun binnenkamer, afgescheiden van de reeën en hinden des velds, die zo glad en luchtig op hun hielen zijn. Hoogl. 3:5. Want daar staat ook geschreven: *Hij zit eenzaam, en zwijge stil, omdat Hij het hem opgelegd heeft, Hij steke zijn mond in het stof, zeggende: misschien is er ook verwachting*, Klaagl. 3:28, 29. Dan hoe het daarmee ook mocht staan, het blijft toch echter wel gewis waarachtig, dat Gods kinderen niet kunnen verwachten, enkel en alleen maar met hun woord en vermaning de ellendige zielen van hun naasten een wezenlijk voordeel te zullen toebrengen, onder de genadige zegen des Heeren, indien dezelve ook niet vergezeld zijn met het licht en de kracht van een tedere Godzalige wandel. Alwaar deze slechts ontbreekt, daar zal zelfs de beste leer en vermaning maar als een smakeloos zout zijn, dat nergens mede zal kunnen gezouten worden, Matth. 5:13. Waarlijk geheel anders begreep het de Apostel in zijn vermaning aan de vrouwen: (en het zal met de mannen zekerlijk ook niet anders zijn) als hij tot haar zei, *opdat ook, zo enigen den woorden ongehoorzaam zijn, zij door de wandel der vrouwen, zonder woorden mochten gewonnen worden*, 1 Petrus 3:1. En zo onderwijst ons de Zaligmaker ook, *om ons licht also te laten schijnen voor de mensen, dat zij onze goede werken mogen zien, en onze Vader die in de hemelen is, verheerlijken*, Matth. 5:16. Niet slechts het licht der waarheid, maar ook het licht der goede werken. Wie alleen wil schijnen met het licht der waarheid, zonder dat der goede werken (of met een brandende lamp in zijn hand, zonder olie in zijn vaten, Matth. 25), die zal de mensen groot gevaar doen lopen, dat ook het licht dat in hen is, duisternis worde, Matth. 6:23. Ja, zo een zal waarlijk eer bekwaam zijn om heimelijk atheïsten dan om rechte christenen te maken. Wij moeten er geenszins aan twijfelen, of de blinde Farizeïsche wereld, die de balk niet zien kan in hun eigen ogen, zeer ras de splinter bemerken in de ogen van de ware vromen, Matth. 7:3-5. Het is niet wel te zeggen, hoe nauw en scherpziende sommigen zijn, om ook aanstonds de kleinste gebreken gewaar te worden van Gods arme, zwakke kinderen, en om er zeer laag op te vallen, en met die splinters dan ook hun eigen zielen zeer droevig te kwetsen.

En zie, hier zal de satan dan ook bijzonder op passen, en er zijn hand in houden, tot verderf van hen, die veel gemeenzaamheid plachten te houden met geveinsde of losse Christenen. Gewis, hij zal zijn voordeel hier geenszins verzuimen, als God hem zulks maar wil toelaten. Helaas, hoe moest dit de ellendige Christenen (die het met een uitdrukking of met een opslag van een oog zo snel verderven kunnen), dan niet gedurig aansporen, om ernstig naar genade bij de Heere uit te zien, dat Hij hen toch wil regeren door Zijn Heilige Geest, *dat zij mogen zijn zonder aanstoot te geven, en de Joden, en de Grieken, en der gemeente Gods*, 1 Kor. 10:32, en dat zij goede navolgers van hun voorzichtige Zaligmaker zijn mogen en van Zijn Apostelen, Matth. 17:27. En wie zou hier ook in staat zijn, om recht uit te drukken, hoedanige smarten en benauwdheden tedere consciënties somtijds voor de Heere dragen, als de satan eens zoveel macht en vrijheid bekomt, dat hij ook zelfs hun zuiverste, gemoedelijkste en gewichtigste handelingen, en de zure arbeid van hun menigvuldige tranen en zielsworstelingen (om van hun ellenden en zwakheden in al hun doen en laten nu niet te spreken), door zijn onbegrijpelijke

arglistigheid in het vuile slijk der straten alzo weet te wentelen, dat dezelve nu ook lichtelijk een stof van ergernis of van aanstoot kunnen zijn voor anderen? En als hij dan, met behulp van zijn werktuigen, alles alzo weet te werken en te besteken onder een akelige wolk van vleselijke duisternis, en het daar dan ook terdege vast onder te verzegelen, zodat hun heiligheid en hun onschuld niet kunnen bekend worden, voordat des Heeren tijd nu daar is, om Zijn dierbare belofte eindelijk te vervullen: *Mijn Verlosser is sterk, Heere der heirscharen is Zijn naam; Hij zal hun twist zekerlijk twisten?* Jerem. 50:34. Dit kostelijk woord zal dan nog gewis, door de genade Gods, een wonderlijk steunsel zijn voor de treurige zielen, die stil bij de Heere mogen blijven staan, om recht van Hem te verzoeken tegen hun wederpartijders, en om te wachten, totdat Hij de diepten zal openbaren uit de duisternis, Job 12:22.

Inmiddels mag dit alles zo dienen, om ons klaar te leren, hoe geheel noodzakelijk der Christenen heiligheid en goede werken ook zijn, uit de zuivere grond van des naasten voordeel en stichting. En zo zien wij hier dan, welke de ware redenen of gronden zijn van de Evangelische heiligmaking van de verlost gelovigen.

b. Deze leer wordt nu nog nader bevestigd uit de onmogelijkheid die er is, om zalig te kunnen worden zonder een ernstige betrachting der goede werken. *Want belangende degenen, die in hun goddeloos ondankbaar leven voortvarende, zich tot God niet bekeren: deze kunnen in generlei wijze zalig worden.* (Vraag 87) Want tegen hen ligt de klare uitspraak van de Heilige Schrift, die zegt, dat geen onkuise, afgodendienaar, echtbreker, dief, gierige, dronkaard, lasteraar noch rover, noch diergelijke, die slechts de zonde aanhangt en dient, het Rijk Gods erven zal. Zie 1 Kor. 6:9, 10 en doorgaans. Voorwaar, dit ene getuigenis van de Apostel mag hier staan voor duizend anderen: *Want indien gij naar het vlees leeft, zo zult gij sterven; maar indien gij door den Geest de werkingen des lichaams doodt, zo zult gij leven*, Rom. 8:13. Al wat dan niet waarlijk vernieuwd en inwendig geheilgd wordt door de genade Gods, in Christus Jezus, dat blijft nog liggen in de geestelijke dood der zonde, en dat moet in zodanige staat dan zekerlijk ook eeuwig verloren gaan, wat gedaante van bekering of van heiligheid daar schoon ook onder lopen mag. Want de geveinsden en de goddelozen zijn in de grond toch al één slag van mensen. Deze vertonen openlijk, wat de anderen in hun boezem listig bedekt en verborgen houden. Hierin komen zij overeen, dat zij beide onvernieuwd en goddeloos zijn, en dat zij geheel leven in het ongeloof, buiten de ware gemeenschap van Christus. Maar de eerste soort bewindt hun goddeloosheid met een schijn van heiligheid, welke hun toch niet minder verdoemelijk voor God doet zijn, als die ons beveelt, alle bedrog en geveinsdheid af te leggen, 1 Petrus 2:1. Weshalve wij dan hiermee de leer van de noodzakelijkheid van de heiligmaking voor de verlost gelovige nu nog geopend en bevestigd achten.

B. En gaan daarop nu over tot het tweede deel van dit hoofdstuk, behelzende de leer van de bekering, als des Geestes weg of middel, om de ware gelovige tot de Evangelische heiligmaking recht bekwaam te maken.